

WOUTER VAN BESIEN RUILDE DE POLITIEK VOOR DE BANKSECTOR

‘Banken hebben de sleutel voor verandering in handen’

Oud-Groen-voorzitter Wouter Van Besien ging begin september aan de slag in de financiële sector. Hij coördineert aan de zijde van CEO Leen Van den Neste het duurzaamheidsbeleid van vdk bank. “Je hoeft geen grootbank te zijn om bij te dragen tot een betere en groenere wereld.”

PATRICK CLAERHOUT, FOTOGRAFIE EMY ELLEBOOG

Nogal wat mensen verslikten zich in hun koffie, toen ze eind augustus in De Zondag lasen dat Wouter Van Besien, oud-voorzitter van Groen, aan de slag zou gaan bij vdk bank. Van een carrièreswitch gesproken: van de politiek naar de financiële wereld, van zijn thuisbasis Antwerpen naar een instelling verankerd in Gent, en van het groene gedachtegoed naar een bank met roots en aandeelhouders in de christelijke arbeidersbeweging. Bij een tweede lezing is de overstap minder verrassend. Van Besien was in 2019 niet herverkozen als Vlaams Parlements lid en had

de tijd genomen om na te denken over zijn toekomst: “Ik heb veel gelezen en gezocht naar een manier waarop ik toch zou kunnen bijdragen aan een duurzame samenleving. Ik begreep al een tijdje dat de sleutel daarvoor bij het financiële systeem ligt. Banken bepalen waarin geld wordt belegd en wie krediet krijgt. Een bank die gelooft in duurzaamheid, heeft de middelen om zaken te veranderen en kan het verschil maken.”

En zo kwam vdk bank in beeld. “Duurzaamheid zit al 95 jaar in ons DNA”, zegt CEO Leen Van den Neste. “Deze bank is opgericht vanuit een streven naar de sociale ontvoogding van de arbeidersklasse. Wij gaan niet voor winstmaxi-

 LEEN VAN DEN NESTE EN WOUTER VAN BESIEN

“Vdk is een bank die met één oog naar de grote wereld kijkt, en met het andere oog naar de kleine man.”

malisatie of risicovolle investeringen. Onze aandeelhouders nemen genoeg met een fair rendement. Wij staan dicht bij onze klanten en medewerkers, en we geloven dat ethisch en maatschappelijk verantwoord bankieren een meerwaarde biedt.”

Hoe is het contact tussen u beiden tot stand gekomen?

WOUTER VAN BESIEN. “Ik heb mijn stoute schoenen aangetrokken en ben zelf naar de bank gestapt. Ik heb mijzelf aangeboden (*lacht*). Omdat ik dacht hier iets te kunnen betekenen.”

LEEN VAN DEN NESTE. (*lacht*) “En hij heeft zich blijkbaar goed verkocht, want we hebben hem aangeworven.”

Wouter Van Besien wordt coördinator duurzaam en ethisch bankieren. Wat houdt dat in?

VAN BESIEN. “Ik rapporteer rechtstreeks aan Leen, maar de functie is transversaal. De bank heeft geen aparte dienst ‘duurzaamheid’. Iedere medewerker moet het op zijn plek waarmaken. Mijn opdracht is het duurzaamheidsstreven te versterken, te verdiepen en meer gestructureerd te organiseren. Daarnaast zal ik contacten leggen met middenveldorganisaties, academici, ondernemingen... Duurzaamheid realiseer je niet op een eiland.”

Waarom was er behoefte aan zo iemand?

VAN DEN NESTE. “Duurzaamheid is een begrip dat evolueert. In de Belgische financiële sector zijn wij een van de koplopers daarin, en dat moet zo blijven. Dat kan enkel als je bijstuurt en vernieuwt. Wouter moet ons uitdagen. En hij moet met onze boodschap naar buiten treden. Vdk moet veel meer zeggen wat we al 95 jaar doen: maatschappelijk verantwoord bankieren. Dat hebben we in het verleden te weinig gezegd.”

VDK BANK IN CIJFERS

In miljoen euro	2019	2018	2017
Bankproduct (omzet)	77,3	74,8	74,6
Renteresultaat	59,8	57,3	54,8
Bedrijfskosten	53,3	48,1	47,1
Nettoresultaat	16,1	15,8	15,3
Eigen vermogen	328,9	311,8	298
Balanstotaal	4258	4111	4004

Groene en linkse politici wantrouwen vaak de banken. Bemoeilijkt dat de samenwerking niet?

VAN BESIEN. “Vdk is trouw gebleven aan zijn roots. De bank is niet opgericht om winst te maken, maar om arbeiders financieel bij te staan. De aandeelhouders mikken niet op kortetermijnwinst, ze hebben een eigen maatschappelijk programma. Dat biedt een kader waarin je op een verantwoorde manier kunt bankieren, en dat trok me aan. “Je kunt de banken niet allemaal over dezelfde kam scheren. Er zijn minstens twee categorieën. Aan de ene kant de internationale, beursgenoteerde grootbanken, die vaak uit zijn op snelle winst. Aan de andere kant de regionale, kleinschaliger banken, die dicht bij de klant staan en geen grote risico’s willen lopen. Zij zijn een stabiliserende factor in het financiële systeem.”

VAN DEN NESTE. “Dat onderscheid maken regelgevers en toezicht- ➔

“Wij gaan niet voor winst-maximalisatie of risicovolle investeringen. Onze aandeelhouders nemen genoeg met een fair rendement” LEEN VAN DEN NESTE

houders veel te weinig. Beleidsmakers zouden de keuze kunnen maken om kleine banken die minder risico's nemen, op een andere manier te behandelen. De maatschappelijke keuze om dat niet te doen, is ook een keuze. Veel regels zijn op de maat van de grote internationale banken geschreven, terwijl ze ook gelden voor de kleine spelers. Dat jaagt die laatste groep op kosten, terwijl zij vaak niets te maken heeft met problemen zoals het grensoverschrijden van de witwassen van geld."

VAN BESIEN. "Same risks, same rules; different risks, different rules, dat lijkt mij het eerlijkste uitgangspunt. Als je dat niet doet, ben je als regelgever verplicht te kiezen voor het meest uitgebreide, complexe en strenge systeem, en

dan bevoordeel je de grote banken, die zich die hoge kostprijs makkelijker kunnen veroorloven."

Nu Groen in de regering zit, had u beleid kunnen voeren en was u misschien zelfs minister geweest. Hebt u geen spijt van uw keuze?

VAN BESIEN. "Ik wist dat dit kon gebeuren. Deze coalitie was al vlak na de verkiezingen een ernstige kanshebber. Ik had van de partij begrepen dat ik nog een rol had kunnen spelen op een kabinet, maar ik heb er bewust voor gekozen iets anders te doen. Ik wil hier mijn energie in steken, omdat je vanuit de financiële sector veel in beweging kunt zetten.

Meer dan vanuit de politiek?

VAN BESIEN. "Het is anders. In de politiek heb je instrumenten zoals fiscaliteit, regu-

WOUTER VAN BESIEN (48)

· **Licentiaat in de sociologie** (KU Leuven) en master in development area studies (University of Hull, VK)

· **1998-2001:** nationaal secretaris Chirojeugd Vlaanderen

· **2006-2012:** districtsburgemeester Borgerhout

· **2009-2014:** voorzitter Groen

· **2014-2019:** Vlaams Parlements lid

· **Sinds 1 september:** coördinator duurzaam en ethisch bankieren bij vdk bank

lering, publieke financiering, die je hier niet hebt. Je bepaalt het speelveld. Maar ik wilde zelf een speler worden."

Wanneer mogen we de passage van Wouter VAN Besien als een succes bestempelen?

VAN DEN NESTE. "Als vdk aan de top staat in duurzaam en ethisch bankieren, als de buitenwereld dat ook zo percipieert, en als we uitgroeien tot een rolmodel voor de sector."

Hoe gevoelig zijn klanten voor dat argument van duurzaamheid?

VAN DEN NESTE. "Hoe langer, hoe gevoeliger. Nieuwe klanten kiezen almaar vaker voor vdk omwille van onze duurzaamheidsstrategie. Dat merken we duidelijk in onze nieuwe kantoren in Antwerpen en Mechelen, waar de historische band tussen de bank en de stad niet zo sterk is als in Gent. Ons klantenbestand groeit, en voor velen is duurzaamheid minstens even belangrijk als het tarief van een krediet of het rendement van een fonds."

Wat is duurzaamheid voor vdk bank?

VAN DEN NESTE. "Duurzaamheid heeft voor ons twee belangrijke facetten. De eerste is de manier waarop vdk zijn klanten behandelt en benadert. Wij bankieren van mens tot mens. Daarom voelen we ons verantwoordelijk voor de klant en de producten die we hem aanbieden. We nemen tijd om zijn behoeften goed te leren kennen en we houden rekening met zijn financiële mogelijkheden. We willen niemand met te veel schulden opzadelen. Dat zou niet goed zijn voor de klant, maar ook

niet goed voor de bank.

“Vandaag kan ik met trots zeggen dat, ondanks de corona-epidemie, al onze kantoren en loketten open zijn. Het is een bewuste keuze om bereikbaar en beschikbaar te zijn voor onze klanten. In deze tijden hebben sommigen financiële zorgen. Wij willen er voor hen zijn.”

VAN BESIEN. “Voor mij is vdk een bank die met één oog naar de grote wereld kijkt en met het andere oog naar de kleine man. Dit is geen bank die enkel de elite wil bedienen. Iedereen moet meekunnen.”

VAN DEN NESTE. “Wij hebben iemand die de middelbare scholen afloopt om scholieren financiële geletterdheid te helpen bijbrengen. Dat gaat over veel meer dan bankieren. Wij doen dat, omdat we dat als onze maatschappelijke rol beschouwen. Als een van die jongeren daarna beslist klant te worden, zoveel te beter. Dan kiezen ze al zeker voor de juiste reden voor vdk. Maar het is niet het eerste doel.”

Wat is de tweede component van uw duurzaamheidsstrategie?

VAN DEN NESTE. “De manier waarop wij het geld van onze klanten herbeleggen. Daarbij houden wij structureel en systematisch rekening met de drie dimensies van duurzaamheid: het sociale aspect, het milieu en de economische duurzaamheid. Vdk onderschrijft de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties en het klimaatakkoord van Parijs. Op die manier duwen we, met de financiële kracht die de bank heeft, de economie in een bepaalde richting.”

LEEN VAN DEN NESTE (54)

· **Licentiaat in de rechten** (UGent) en aanvullende licentie in accountancy (Vlerick School voor Management)

· **1990:** start haar carrière bij KPMG Bedrijfsrevisoren in Antwerpen

· **1993:** senior internal auditor bij VF

· **1995-2005:** hoofd boekhouding en audit van Arco, de financiële holding van de christelijke arbeidersbeweging

· **2005-2007:** directeur administratie en financiën Arco

· **2007-2011:** lid van het directiecomité van Arco

· **Sinds begin 2012:** voorzitter van het directiecomité van vdk bank

VAN BESIEN. “Veel mensen die bewust duurzaam willen leven, hebben een spaarrekening bij een grootbank. Maar door hun geld op die rekening te laten staan, dragen ze niet bij tot verandering. Daar zijn ze zich onvoldoende van bewust.”

Veel grootbanken beweren dat ook zij investeren in duurzame fondsen. Ze hebben ook allemaal de principes van de Verenigde Naties voor maatschappelijk verantwoord bankieren ondertekend. Waar zit dan het verschil met vdk?

VAN DEN NESTE. “Duurzaamheid is meer dan fondsen aanbieden waarover een laagje duurzaamheid gelegd wordt. Principes ondertekenen is één ding, erover nadenken hoe je die zal invullen en in al je pro-

ducten toepassen, is iets totaal anders. Duurzaamheid zit in de muren, en dat is bij veel grootbanken niet het geval. Dat wij al 32 jaar dezelfde voetbalclub sponsoren (AA Gent, *nvdr*), en dat ook in moeilijke tijden zijn blijven doen, is ook een bewijs van duurzaamheid.”

VAN BESIEN. “Europa zal ons helpen. Er staat een nieuwe wetgeving op stapel die ESG-investeringen (beleggingen in milieuvriendelijke, sociaal verantwoorde en deugdelijk geleide bedrijven en fondsen, *nvdr*) transparant en eenvormig wil maken. Als dat kader er is, zal het veel makkelijker worden te vergelijken. Dan is greenwashing (de zaken duurzamer of groener voorstellen dan ze in realiteit zijn, *nvdr*) niet meer mogelijk.”

'AL BIJ AL EEN VRIJ GOED JAAR'

De macro-economische en financiële omstandigheden zijn niet rooskleurig voor kleine banken zoals vdk. De lage rente holt hun verdienmodel uit. En de coronacrisis heeft zware economische gevolgen voor particulieren en ondernemingen. Toch heeft vdk bank volgens CEO Leen Van den Neste "al bij al een vrij goed jaar". "Ik ben tevreden over onze commerciële prestaties", zegt Van den Neste. "Vorig jaar leidde de afschaffing van de woonbonus tot een forse groei van de woonkredieten. We halen dit jaar natuurlijk niet dezelfde productie, maar de

vastgoedmarkt blijft lopen als een tierelier. Ook de samenwerking met Allianz voor de verkoop van brand- en familiale verzekeringen, waardoor we meer commissie-inkomsten hebben, loopt behoorlijk." Een grote besparingsronde zit er bij vdk bank niet aan te komen. "Ik zou niet weten waar ik nog verder zou kunnen, willen of moeten besparen", zegt Van den Neste. "De grootbanken kunnen hun netwerk verder afslanken, maar voor vdk zijn de kantoren essentieel in de dicht-bijde-klantstrategie. Daarnaast blijven wij investeren

in onze digitale kanalen." De gevolgen van de coronacrisis zijn beperkt gebleven voor de bank, maar Van den Neste geeft toe dat de moratoria op de afbetaling van leningen daar een rol in spelen. "We hebben, zoals alle banken, provisies aangelegd, omdat we verwachten dat de economische gevolgen pas vanaf eind dit jaar duidelijk zullen worden. Maar tot nu toe zijn de resultaten stabiel. Onze aandeelhouders blijven geloven in ons model. We zitten op schema om in 2026 onze honderdste verjaardag te vieren."

Heeft een bank zoals vdk voldoende schaalgrootte om pakweg de evolutie naar een duurzame, circulaire economie te versnellen?

VAN DEN NESTE. "Niet de schaalgrootte maar de wil van de bank om die keuze te maken is cruciaal. Vdk brengt ondernemingen en non-profitorganisaties samen die met dat thema bezig zijn samen. Vorming, partnerschappen en netwerking zijn daarin even belangrijk als de grootte van de kredietportefeuille. Dat neemt niet weg dat onze portefeuille ondernemingskredieten stelselmatig groeit. We zoeken daarbij bewust lokale ondernemers met projecten die getuigen van een duurzaamheidsbewustzijn. We overwegen zelfs die ondernemers een korting op onze tarieven te geven."

Die andere ethische bank, Triodos, besliste vorige week het geregementeerde spaarboekje uit haar gamma te verwijderen, zodat ze de spaarrente op nul kan zetten. Wil vdk dezelfde weg opgaan?

VAN DEN NESTE. "Vdk bank heeft geen plannen om naar een nulrente voor particulieren te gaan."

Waarom niet?

VAN BESIEEN. "Het is vooral belangrijk dat mensen het vertrouwen in duurzame financiële producten niet verliezen. Als de spaarders van Triodos nu hun spaargeld naar de grootbanken brengen, zou dat een groot verlies zijn. Er zijn maar een paar duurzame spaarrekeningen in België. Voor vdk zijn die spaarrekeningen ook een kostenpost. Maar we blijven ze aanbieden,

als een alternatief voor andere producten."

Hoe ziet u het postcoronatieperk? Zal de wereld er fundamenteel anders uitzien? Of keren we na verloop van tijd terug naar business as usual?

VAN BESIEEN. "Er zijn zaken ontdekt die niet meer zullen verdwijnen. Denk aan thuiswerk en videoconferenties. Maar ik geloof niet dat iedereen tot het inzicht zal zijn gekomen dat we anders moeten leven. Daar zullen blijvende inspanningen voor nodig zijn. Verandering komt niet vanzelf, ze zal altijd een duw in de rug nodig hebben."

VAN DEN NESTE. "Ik hoop dat een aantal goede dingen overblijven, zoals het besef dat we beter wat langzamer leven, dat we te jachtig bezig waren. Ik denk ook dat de lokale economie als een winnaar uit deze periode komt. Mensen zullen meer in hun buurt winkelen of een beroep doen op lokale ondernemingen. Dat strookt met onze filosofie van de korte keten." **T**

“Verandering heeft altijd een duw in de rug nodig”
WOUTER VAN BESIEEN